

Голові разової спеціалізованої
вченої ради Державного
університету інформаційно-
комунікаційних технологій
доктору технічних наук, професору
Віталію САВЧЕНКУ
вул. Солом'янська, 7, м. Київ,
03110

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора технічних наук, старшого наукового співробітника, доцента Кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка ЛАПТЄВА Олександра Анатолійовича на дисертаційну роботу ВЕТЛИЦЬКОЇ Олени Сергіївни на тему: “Модель інформаційної захищеності особистості в умовах впливу результатів соціологічних досліджень”, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 125 Кібербезпека

Актуальність теми дисертації

В умовах сучасного інформаційного суспільства забезпечення інформаційної захищеності особистості набуває все більшої актуальності. Сьогодні людина постійно перебуває під дією інформаційних потоків, які можуть нести як корисну, так і шкідливу інформацію. Інформаційні загрози, такі як дезінформація, кібератаки, фішинг та маніпуляції в соціальних мережах, можуть серйозно впливати на приватне життя, здоров'я та безпеку особистості. Для забезпечення комплексної інформаційної захищеності особистості важливим є об'єднання технологічних та психологічних підходів на основі використання сучасних технологій кібербезпеки у поєднанні з розвитком критичного мислення, психологічної стійкості та інформаційної грамотності.

Соціологічні дослідження є потужним інструментом для розуміння соціальних процесів і ухвалення ефективних рішень у різних сферах життя. З іншого боку, результати соціології, які поширюються різноманітними медіа, є засобом впливу на свідомість та поведінку людини. Враховуючи схильність людської психіки до конформізму, сучасні медіа мають можливість керувати і навіть маніпулювати думками і поведінкою особистості, підштовхуючи її до певних рішень. Суперечливість різних поглядів на характер і ступінь впливовості медіа обумовлює необхідність теоретично та експериментально побудувати модель оцінки впливу соціологічної інформації на поведінку людини.

Ступінь обґрунтованості наукових результатів, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації

Розробка математичних моделей для кількісної оцінки інформаційного впливу, який чинять на особистість результати соціологічних досліджень, є достатньо складним завданням. Авторкою дисертації встановлено, що такі

моделі повинні враховувати початкові переконання особистості щодо певного проблемного питання в суспільстві, ступінь незалежності її мислення, результати соціологічних досліджень та рівень довіри особистості до джерел соціологічної інформації.

Для дослідження моделі інформаційної захищеності особистості у роботі створено інформаційний портрет середньостатистичного українця. Зокрема, визначено з яких джерел та в якій кількості споживає інформацію пересічний українець. В цьому інформаційному портреті виділено частку інформації, яку займають повідомлення результатів соціологічних досліджень, та визначено співвідношення між офіційними та альтернативними (псевдосоціологія, проросійський контент) каналами інформаційного впливу.

Дослідження ефективності розробленої моделі інформаційної захищеності особистості дає змогу зробити висновок, що, у порівнянні зі споживанням особистістю контенту у тому вигляді і у тій кількості, яку пропонує український медіасегмент, середнє значення покращення для стратегії перемикання каналів при найменшому впливі складає 27.9%; а для стратегії перемикання каналів при суттєвому впливі – 54.2%. Такий результат свідчить про перевагу ручного керування інформаційною захищеністю у порівнянні споживання особистістю контенту у тому вигляді і у тій кількості, яку пропонує український медіасегмент.

Оцінка новизни наукових результатів дослідження

У дисертації одержані такі основні результати:

1. Удосконалено модель поведінки особистості під впливом соціологічної інформації, в основу якої покладено базову модель конформної поведінки людини з урахуванням її апріорних переконань та ступеня незалежності мислення, і яку було розширено за рахунок використання коефіцієнтів впливу на особистість джерел соціологічної інформації.

2. Вперше розроблено модель інформаційної захищеності особистості яка базується на концепції управління на основі ймовірного контролю з використанням результатів моделювання поведінки особистості під впливом соціологічної інформації.

3. Набули подальшого розвитку методи обробки соціологічної інформації, які були адаптовані для використання у моделях поведінки та інформаційної захищеності особистості за рахунок бінарзації багатовимірних результатів досліджень з використанням методів кластерного аналізу та визначенням ймовірностей для бінарних кластерів.

Достовірність отриманих наукових результатів забезпечується використанням апробованого математичного апарату та збіжністю теоретичних результатів з результатами моделювання на реальних прикладах соціологічних

досліджень, проведених провідними українськими соціологічними організаціями. При цьому, статистична похибка результату (з імовірністю 0.95) складає від 2.3% до 3.4%.

Практична значимість отриманих результатів

Розроблені у дисертаційній роботі моделі інформаційного впливу та захищеності особистості дають можливість кількісно оцінювати вплив результатів соціологічних досліджень на особистість та визначати раціональну стратегію керування впливом, чим підвищують ефективність інформаційного захисту особистості. На базі них розроблено рекомендації для психологів, психотерапевтів, соціальних психологів, фахівців з медіаграмотності, фахівців з комунікацій та PR, юристів з питань захисту особистих прав з покращення інформаційної захищеності особистості в умовах впливу соціології.

Одержані в дисертації нові наукові результати впроваджені в освітній процес Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій та у практичну діяльність ТОВ “ІТ Спеціаліст”.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами та темами

Напрямок дисертаційного дослідження Ветлицької О.С. безпосередньо пов’язаний з реалізацією низки Законів України та інших нормативно-правових актів щодо інформаційної безпеки держави, зокрема Стратегії інформаційної безпеки України. Дисертаційна робота виконана відповідно до планів наукової і науково-технічної діяльності Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій.

Повнота викладу основних результатів дисертації в публікаціях

Наукові результати дисертаційної роботи Ветлицької О.С. опубліковані у 12 наукових працях, серед яких 4 статті – спеціалізованих фахових виданнях, затверджених наказом МОН України, 2 статті – опубліковані в інших виданнях. Матеріали виступів на наукових та науково-практичних конференціях опубліковано у 6 збірниках тез доповідей.

Оцінка змісту дисертації, відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертаційна робота Ветлицької О.С. є закінченим науковим дослідженням, характеризується логічним поданням наукового матеріалу і відповідає діючим вимогам щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, передбаченим “Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії”, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Недоліки та зауваження до дисертації

1. У розділі 2.3 варто було б навести більш детальне пояснення результатів моделювання, наведених на рис. 2.3 – 2.5. Зокрема, пояснити суть переходу від моделі поведінки особистості до моделі її інформаційної захищеності.

2. При аналізі результатів моделювання за Стратегією-2 (таблиця 2.3) автор не надає пояснень наявним “викидам” значень у полі результатів.

3. У розділі 3 автор наводить методи “Конверсії множинних виборів у кілька бінарних варіантів” та “Моделювання сценаріїв на основі множинних виборів”. В той же час, приклади, обрані для ілюстрації таких методів, є вкрай абстрактними, що ускладнює розуміння доробку автора.

4. У розділі 4, при формуванні “Інформаційного портрету середньостатистичного українця” автором не зроблено припущень на динаміку зміни інформаційних уподобань громадян України на найближчі роки.

Наведені зауваження не впливають на наукову цінність та новизну одержаних в дисертаційній роботі Ветлицької О.С. результатів та висновків.

Висновок

Сформульована в дисертації мета досліджень досягнута. У результаті дисертаційних досліджень, виконаних автором, вирішено важливе наукове завдання щодо створення моделі інформаційної захищеності особистості в умовах впливу результатів соціологічних досліджень, яке має суттєве значення для теорії та практики інформаційної безпеки держави, суспільства та окремої особистості. Відсутність аналогічних рішень у нашій країні та за кордоном робить результати досліджень пріоритетними.

Дисертація відповідає спеціальності 125 – Кібербезпека і чинним вимогам “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії”, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Ветлицька Олена Сергіївна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 125 – Кібербезпека.

Офіційний опонент:

доцент кафедри Кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
доктор технічних наук, старший науковий співробітник

Олександр ЛАПТЄВ

« 29 » 11 2024

Підпис засвічую
Вчений секретар НАЧ
КАРАУЛЬНА Н.В.
29.11.2024

